

Aktuárské vědy

Zprávy

Aktuárské vědy, Vol. 1 (1930), No. 3, 142–144

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/144522>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Všechny tabelované hodnoty týkající se téhož dosaženého stáří x jsou soustředěny na téže dvojstránce, čímž je opět docíleno velké úspory v listování při hledání hodnot a omezení chyb vznikajících z volby na nesprávném řádku nebo sloupci. Kombinací takto tabelovaných hodnot lze docílití bez dalšího počítání pouhým násobením téměř všech hodnot prakticky se v matematice pensijního pojištění soukromých i státních zaměstnanců vyskytujících.

Oddíl V obsahuje ryzí roční pojistné pro pevné i zvyšovací částky za předpokladu různé doby nápadu starobního důchodu a pak pro řadu nejčastěji užívaných schemat nárokových a s různými čekacími dobami. Řada příkladů ukazuje s jakou výhodou lze používatí tabulek k různým úkolům výpočetním; obzvláště instruktivní je příklad 5, řešící pojistně-matematické úlohy z komplikovaného schématu pensijních nároků státních zaměstnanců. Ale ovšem možnosti použití tabulek nejsou těmito příklady zdaleka vyčerpány.

Dílo bylo vydáno též s úvodem v řeči německé.

Je mi milou povinností poděkovatí jménem stále rostoucí obce matematiků sociálního pojištění oběma autorům za originelně a důmyslně uspořádanou publikaci, která ulehčí v nejbližších letech počtářskou práci a umožní věnovatí se více teoretickým stránkám matematiky pensijního pojištění.

E. Sch.

ZPRÁVY.

Sčítání lidu r. 1930. Přípravné práce podvýboru, který byl pověřen populačním výborem Státní rady statistické vypracováním nařízení a instrukcí o sčítání lidu, které se má konatí 1. prosince 1930, byly koncem měsíce února dokončeny a návrhy podvýboru schváleny populačním výborem.

S aktuárského hlediska jest důležité zvláště, že sčítání lidu má tentokráte přihlížetí také k obyvatelstvu „bydlícímu“, kdežto doposud sčítání týkalo se a podávalo tudíž také zprávu o obyvatelstvu „přítomném“ v rozhodný den. Tato velmi důležitá metodická změna je umožněna tím, že výkazy o přítomném obyvatelstvu budou korigovány s ohledem na obyvatelstvo pouze dočasně přítomné, nebo nepřítomné. Jest zřejmo i laikovi, že toto zlepšení umožní správnou konstrukci čísel úmrtnosti, natality, morbidity, které při statistice založené na obyvatelstvu přítomném jsou zkreslovány v místech, v nichž nalézají se porodnice, nemocnice, sanatoria a pod. Další s hlediska aktuárského důležitá novinka týká se několika otázek, jež umožní pořízení poměrně úplné statistiky rodinné. Do sčítacího formuláře bude pojata pravděpodobně otázka o datu uzavření sňatku a o počtu živých i zemřelých dětí. Bylo původně pomýšleno na to, žádatí také data o narození dětí žijících i zemřelých, ale s ohledu na obtíže při zpracování je nutno spokojití se tímto chudším programem. I tak lze očekávatí veliké obohacení našich znalostí o rodině, jakožto jednotce biologické. Zkušenosti, které sčítání přinese budou stejně důležité pro pojištění sociální jako pro pojištění soukromé.

Důležitého zlepšení s hlediska aktuárského bylo dále dosaženo v otázce povolání a postavení v něm, kde tentokráte důsledněji nežli doposud byl při stylisaci otázky zdůrazněn požadavek, aby povoláním byly rozuměny skupiny osob, pokud možno stejné přípravy, stejné životní úrovně a stejného

způsobu zaměstnání, tudíž povolání jakožto označení stavovské pospolitosti oproti pospolitosti závodové. Toto přesnější označení spolu se zpracováním umožní také rozřídění nesamostatně výdělečného obyvatelstva ve dvě velké skupiny zaměstnanců: zaměstnanci pojištění podle zákona o invalidním a starobním pojištění dělnickém a zaměstnanci pojištění podle zákona pensijního.

Naproti tomu nebylo možno vzít ohled na přání, aby příslušenství k těmto dvěma skupinám pojišťovacím bylo vysloveno přímo sčítanými osobami. Tento požadavek padl, ježto znalost příslušenství k oběma skupinám nelze u sčítaných osob předpokládati a nejsou zavedeny a vžity dokumenty, které by dovolovaly o tomto příslušenství rozhodnouti. Jest zajímavé, že v Německu, kde byla v roce 1907 položena otázka po kvitančním lístku (Quittungskarte) invalidního a starobního pojištění, bylo od této otázky v roce 1925 upuštěno.

Je nutno uznati, že při jednání o sčítání uplatnily se tentokráte plně hlediska aktuárská a bylo by záhodno, aby se stalo tak i při zpracování. Od zpracování výsledků sčítání lze čekati tentokráte pořízení první tabulky úmrtnosti obyvatelstva republiky Československé, jak bylo již upozorněno v prvním čísle Aktuárských věd.

Výročí 25letého zahájení přednášek z pojištné techniky. Lze poděkovati panu prof. Ing. J. Petříkovi, že svým článkem uveřejněným pod tímto titulem v únorovém čísle Pojištného Obzoru vytáhl záležitost reformy pojištné technického studia z přítmi, v němž se od počátku nalézala. Jedná se o reformu pro další vývoj našeho oboru tak důležitou, že nelze ji prováděti bez poškození věci s vyloučením veřejnosti odborně na věci interesované. Že reforma studia na technice ve směru jeho prohloubení a prodloužení je nutná, je jisto. Že nemůže úprava tak dalekosáhlá, zasahující hluboko do poměrů soukromého i sociálního pojištění, býti provedena bez důkladného a ovšem hlavně odborného rozboru plánu sestaveného před lety, ani bez ohledu na přání a potřeby praxe a bez zřetele ke zkušenostem z vývoje našeho studia v celém světě, jest stejně jisto. Ohlašujeme tedy pro nejbližší čísla diskusi o reformě a zveme k ní všechny lidi dobré vůle, v první řadě ovšem příslušníky našeho odboru, dále praktiky pojišťovací a potom teprve příslušníky oborů jiných.

Finanční krize léčebného fondu veřejných zaměstnanců. Ochrana veřejných zaměstnanců pro případ nemoci, upravená zákonem čís. 221 z roku 1925/tisk. č. 2177, je ohrožena nepříznivou finanční situací nositele pojištění. Dochází takto k potvrzení úsudku oněch odborníků, kteří při vzniku zákona poukazovali na pochybenou základní jeho konstrukci a na potíže spojené se spolehlivým odhadem budoucích vydání fondu.

S hlediska principiálního je oprávněna námitka, že nemocenské pojištění veřejných zaměstnanců překročuje hranice obligatorního sociálního pojištění. Je omylem domnívati se, že nemocenské pojištění dělníků nebo soukromých zaměstnanců je v první řadě pojištěním léčebným. Stejně oprávněným, ba s hospodářského hlediska důležitějším nežli lékařská pomoc a léky, jest v obou těchto odvětvích sociálně-pojišťovacích peněžní

důchod, který má býti náhradou za ztrátu výdělku, jediného to hospodářského podkladu dělníkovy existence. Ježto tento peněžní důchod (nemocenské) je vyměřován vždy níže, a to při vyšším výdělku značně níže, než výdělek, není tato náhrada úplná a tato okolnost sama o sobě jest velmi účinným opatřením proti zneužívání nemocenského pojištění. Skutečně také lze tvrditi, že až na případy nezaměstnanosti drží se zneužívání nemocenského pojištění dělnického i soukromých zaměstnanců v mezích obvyklých při každém pojištění. Tato okolnost chráníci nositele pojištění schází však úplně u nemocenského pojištění veřejných zaměstnanců, kteří onemocněním neztrácejí ničeho na svém pracovním důchodu, a vede jistě k velikému zneužívání této instituce.

Druhá zásadní námitka proti nemocenskému pojištění veřejných zaměstnanců jest dána okolností, že pravděpodobnost škody u nemocenského pojištění jest velmi značná. Pojištění jakožto rozdělování hospodářské škody na veliký soubor pojištěnců má však smysl hlavně tam, kde pravděpodobnost pojistného případu jest malá. Připadá-li na 100 členů nemocenských pojištěnců 66 případů onemocnění a odškodňuje-li se každý i pouze 1 den trvající případ onemocnění, je možno očekávati, že průběhem jednoho, nebo několika málo roků vyrovnají se dávky poskytnuté jednomu pojištěnci příspěvkům od něho obdržným (ovšem se srážkou správních nákladů). Tím ovšem ruší se úplně smysl pojištění, jehož znakem je, že má jednati se celkem o řídké případy hospodářské škody a tedy o vyrovnání kolektivní.

Další principiální námitka týká se okolnosti, že pojištění u léčebného fondu jest vlastně pojištěním bagatelních škod. Avšak podle smyslu mělo by pojištění hraditi pouze škody ohrožující vážně hospodářství pojištěncovo. Nemoci trvající pouze jeden nebo dva dny, vyléčitelné po případě ambulantně, nejsou však takovými škodami a jsou to pravděpodobně tyto nemoci, které činí situaci léčebného fondu neutěšenou.

K posouzení finanční situace a dalšího vývoje neposkytují bohužel zprávy léčebného fondu použitelného materiálu. Bez řádně členěné a včas publikované statistiky běžné, která by dovolila učiniti si představu o vlivu krátkodobých nebo dlouhodobých nemocí na hospodářství léčebného fondu a také přesný úsudek o váze pojištění rodinných příslušníků a pod. nelze provésti trvalou úpravu zákona o nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců. Tento nedostatek statistiky je nutno správně léčebného fondu co nejostřeji vytknouti. Také organizace, v prvé řadě organizace kontrolní služby, která jest rázu pouze účetního, dále upřílišněná centralisace vede ke zneužívání tohoto pojištění, při čemž jsou pojištěnci podporováni dojísta některými nesvědomitými lékaři.

Pokud se týče návrhů na opravu zákona soudíme, že uvažované zvýšení pojistného na 2 $\frac{1}{2}$ %, se současným zvýšením maxima na Kč 60.— bude zase konsumováno stoupající intenzitou dávkovou, nebudou-li odstraněny základní vady, o nichž byla právě zmínka. Obzvláště soudíme, že by bylo záhodno vyloučiti vůbec z odškodňování několik prvních dnů nemoci a vybudovati za to pojištění těžkých a dlouhotrvajících nemocí, dále mimořádných léčebných zákroků (operace, sanatoriální ošetřování a pod.), tedy případů ohrožujících skutečně hospodářství pojištěncovo.